

Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiados užduotys 9–10 klasių mokiniams

Atidžiai perskaitykite užduotis ir atsakykite į klausimus. Sėkmės!

--	--

Dalyvio kodas

Vertinimas

--

Vertintojo vardas, pavardė, parašas.....

I UŽDUOTIS

Kaukus, žemėpačius ir laukosargus pameskit,
Visas velniuvas, deives apleiskit:

Tos deivės negal jums nieko gero duoti,

Bet tur visus amžinai prapuldyti.

Sveikatą, visus daiktus nuog to Dievo turit,

Kurio prisakymus čia manip regit.

Tasai Dievas dangų, žemę žodžiu vienu sutvėrė,

Šituo būdu žmones ir visus daiktus padarė –

Tasai kožnam žmogui vienas gal padėti,

Sveikatą ir palaimą tasai gal priduoti.

Martynas Mažvydas

Klausimai

1. Iš kokio Martyno Mažvydo kūrinio yra ši ištrauka? Kuo šis kūrinys ypatingas lietuvių literatūros istorijoje?

2. Kokioje šalyje, kokiame mieste ir kada Martynas Mažvydas išspausdino pirmąją lietuvišką knygą?

3. Kas yra tekste minimi *kaukai*, *žemėpačiai* ir *laukosargai*? Kodėl autorius ragina juos *pamesti*?

4. Pabandykite paaiškinti, kokia reikšmė cituotoje ištraukoje M. Mažvydas vartoja veiksmažodį *pamesti*. Kokia reikšmė šis veiksmažodis dažniausiai vartojamas mūsų dienų kalboje?

5. Kodėl Martynas Mažvydas teigia, kad Dievas vienu žodžiu sutvėrė dangų ir žemę? Kokiam kūrinyje kalbama apie tokį pasaulio sutvėrimą?

6. Kada ir kokiai civilizacijai dominuojant pradėjo formotis krikščionybė? Kelintame amžiuje Lietuva priėmė krikščionybę kaip valstybinę religiją?

Atsakymai

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Vertinimas balais:

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),

1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),

2 (atsakymas teisingas)

II UŽDUOTIS

Klausimas. Kiekvienoje kultūroje gali būti tik jai būdingų ar svarbių dalykų, kurių pavadinimus vienu žodžiu į kitas kalbas išversti sunku ar net neįmanoma, nes kitose kultūrose tie dalykai nežinomi. Kaip manote, kokį lietuvių kultūrai labai svarbų žodį, susijusį su knygomis ir XIX amžiumi, sunku vienu žodžiu išversti į kitas kalbas? Ką jis nusako ir apie kokį laiką kalbant yra vartojamas?

Atsakymas

Vertinimas balais:

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),
1 (atsakymas iš dalies teisingas,
bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

III UŽDUOTIS

ranką man duok, Persefone
geriausia vaikystės drauge, padėk man peršokt
griovį, kaupiną lietaus vandens, tamsų ir baugų

tą sekmadienį, prisimeni, net kasos mudviem išsipynė
kai žaidėm, sušilus orams, klases
mėtydamos stiklo šukę, šokinėdamos
iš vieno langelio į kitą
tai pataikydamos, tai nepataikydamos
besijuokdamos

kokia dabar išdžiūvus burna, kaip sausa
gerklėj, kaip peršti, lyg suspausta būtų replėm.

Nijolė Miliauskaitė, „Eilėraščiai Persefonės palydai“, *Sielos labirintas*

Klausimai

1. Kokio literatūros žanro yra šis kūrinys?
2. Kaip vadinama eilėdaros sistema, kuria parašytas šis eilėraštis?
3. Ar Nijolė Miliauskaitė yra pirmoji lietuvių lyrikė, rašiusi tokios eilėdaros eilėraščius?
4. Kokios kultūros mitinei sistemai priklauso eilėraštyje minima Persefonė?
5. Išvardykite kitus pagrindinius Persefonės mito dalyvius, trumpai charakterizuokite jų mitologines reikšmes.
6. Kokį gamtos reiškinių įkūnija Persefonės galia?
7. Įvardykite Persefonės atitikmenį lietuvių mitologijoje.

Atsakymai

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

Vertinimas balais:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),
1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

IV UŽDUOTIS

**Galvon suaugę baras profesoriai,
Kad vietoms gabus, bet nerimtas.
O man – kur pažiūriu – visur pavasariai,
Kiekvienoje kišenėj pavasarių šimtas.**

Klausimai

1. Kas šio eilėraščio autorius? Kokiam poeto eilėraščių rinkinyje jis buvo išspausdintas?
2. Kokiai literatūros srovei priskiriama šio poeto kūryba?
3. Kaip vadinasi literatūrinė šio poeto suburta kūrėjų grupė, sąjūdis? Ką tas pavadinimas reiškia?
4. Kokias šiame tekste matote opozicijas?
5. Kokia meninė priemonė panaudota pirmoje eilutėje ir ką ji reiškia?
6. Kokias menines priemones išvelgiate trečioje ir ketvirtoje eilutėse? Ką jos reiškia?
7. Kaip dar šis eilėraštis yra išgarsėjęs lietuvių kultūroje?

Atsakymai

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

Vertinimas balais:

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),
1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

V UŽDUOTIS

Nebūk žąsinas, užsisek saugos diržą (iš reklamos)

Klausimai

- 1. Kokią reikšmę turi daiktavardis žąsinas, vartojamas reklamoje? Kokioje kalbos atmainoje šia reikšme jis vartojamas?
- 2. Kuo daiktavardis žąsinas savo sandara panašus į daiktavardžius antinas, gulbinas, lapinas, katinas?

Atsakymai

- 1.
- 2.

Vertinimas balais:

- 1.
- 2.

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),
1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

VI UŽDUOTIS

Jėzus apsidairė ir prabilo į mokinius: „Kaip sunku turtingiems įeiti į Dievo karalystę!“ Mokiniai buvo nustebinti jo žodžių. Tada Jėzus vėl jiems tarė: „Vaikeliai, kaip sunku patekti į Dievo karalystę! Lengviau kupranugariui išlįsti pro adatos ausį, negu turtuoliui patekti į Dievo karalystę.

Evangelija pagal Morkų, 10, 23–24

Klausimai

1. Kokia stilistine priemone, ypač išryškėjančia šioje Evangelijos pagal Morkų ištraukoje, Biblijoje dažnai yra paremti Jėzaus posakiai? Išvardykite kitus tris Biblijos evangelistus (evangelijų autorius).
2. Iš kokių dviejų dalių susideda Biblija (Šv. Raštas)?
3. Kokiomis pagrindinėmis kalbomis buvo parašyta Biblija? Kas yra vadinamoji Vulgata?
4. Kas pirmasis išvertė visą Bibliją (Šv. Raštą) į lietuvių kalbą?
5. Ar yra Biblijoje poetinių kūrinių? Jei taip, kaip jie vadinasi?
6. Evangelijos ištraukoje minimas žodžių junginys *adatos ausis*. Pateikite kuo daugiau žodžių junginių, kur žmogaus ar gyvūno kūno dalies pavadinimas būtų vartojamas kalbant apie negyvų dalykų dalis.

Atsakymai

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Vertinimas balais:

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),
1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

VII UŽDUOTIS

Ant žalio, rausvo, balkšvo dugnio taškai grybų
Terp medžių mirguliuoja iš savų sodybų.
Voveruškų leikelės kur ne kur pro plyšį
Iš po samanų marškos sarmatlyvai kyši.
Čia paliepių torielkos po mišką išklotos,
Čia kiauliabudės pūpso lyg pievos kimsotos,
Čia po eglėm šeimynom sudygę ruduokės,
Čia pušyne iš gruodo išauga žaliuokės,
Čia rausvos, melsvos, pilkos ūmėdės sutūpę, –
Linksmutės, gražiai auga, niekas joms nerūpi.
Čia kazlėkai pakrūmėm ant piemenų tako
Tartum kupkeliai kniūpšti, kaip Mickev’čius sako.
Čia nemunės iš kelmo, lepšiai terp alksnyno,
Čia šalpjonai terp stuobrių dygsta iš skiedryno,
Čia musmirės raupuotos, veršakiai gleivėti,
Čia grybai ir šungrybiai vardais nežymėti.

Atsakymai

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Vertinimas balais:

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Klausimai

1. Nurodykite šios kūrinio ištraukos autorių ir pavadinimą. Kokia eilėdara parašytas šis tekstas? Kas šiai eilėdarai būdinga (pasiremkite pateiktu tekstu)?
2. Kūrinio ištraukoje yra ryškus klasicizmui būdingas literatūrinio vaizdavimo elementas. Pabandykite jį atpažinti ir trumpai pakomentuoti.
3. Ar galima šio kūrinio autorių vadinti klasicizmo atstovu lietuvių literatūroje? Jei ne, kokios kitos literatūros epochos kūrėju? Kodėl?
4. Kokius dar žymius šio autoriaus kūrinius?
5. Parašykite visus cituojamame tekste minimus grybų ir šungrybių pavadinimus. Iš jų nurodykite vieną grybo pavadinimą, kuris bendrinėje lietuvių kalboje dėl kalbos normų pažeidimo yra vartojamas su kita priesaga.
6. Tekste vartojama žodžio forma *pakrūmėm*. Koks čia linksnis ir kas tekste juo nurodoma (laikas, priežastis ir pan.)? Raskite cituojamoje teksto dalyje ir daugiau sutrumpėjusių daiktavardžių formų.

Balų suma:

- 0 (atsakymas neteisingas),
1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

VIII UŽDUOTIS

Klausimas. Šis miestas yra vienas seniausių miestų Lietuvoje. Jame Didysis Lietuvos kunigaikštis Gediminas pastatė savo pilį ir čia perkėlė Lietuvos sostinę. Šio miesto vardas susidarė iš bendrinio žodžio, kuris reiškia ‘miške pakilesnė pieva, iškirsta ar išdegusi miško vieta’. Parašykite, koks yra šio miesto vardas, ir tinkamai sukirčiavę visas jo formas nurodykite, kelintos kirčiuotės yra šis žodis.

Atsakymas

Vertinimas balais:

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),
1 (atsakymas iš dalies teisingas,
bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

IX UŽDUOTIS

Mačiau, kaip bučiuojasi drugeliai – tupi ant gėlių, o bučiny s skrenda oru, plasnodamas baltais sparneliais. Gerai, jei diena rami, vėjas nepučia ar pro šalį lekiantis kėkštas nepagriebia, kaipmat sudarkydamas cukrinius sparnelius (Dieve Dieve, kodėl taip žiauriai). Žolėj šviečia žali jonvabaliai, nusėdusi nakties druska, stambūs jos gabalai, vaiduokliški tokie ir nežmoniškai sūrūs – baisu turėtų būti nakties dugne, niekas ten negenda, užkonservuota amžiams, suslėgta kaip grybai žiemai. Jėzau Marija... cukrinis drugelis – ne iš nakties dugno. Iš dangaus, nes danguj viskas iš cukraus, net pats Dievas su šventaisiais.

Renata Šerelytė, „Danutės svajonės: iš cukraus ir žalių nakties kristalų“, *Ledynmečio žvaigždės*

Kiekvienoje drėgnoje pievoje skraido pievinis ir gelsvasis perlinukai. Perlinukai tarpusavyje labai panašūs, tačiau juos galima lengvai atskirti iš apatinės sparnų pusės. Ten kitokie ir raštai, ir spalvos. Perlinukų vikšrai maitinasi tik našlaičių lapais. Dar vienas gamtiniu požiūriu įdomus drugys – kraujalakis melsvys. Jis žydrai mėlynas, rudomis dėmėmis nutaškuotas. Retas, įrašytas į Lietuvos raudonąją knygą. Jo vikšrai minta tik jau minėtos kraujalakės lapais.

Ričardas Kazlauskas, Diana Kazlauskienė, „Pievos“, *Lietuvos gamta*

Klausimai

1. Kas vienija šiuos tekstus?
2. Koks esminis šių tekstų skirtumas?
3. Kokį vaidmenį drugelis atlieka Renatos Šerelytės tekste?
4. Kokių klausimų svarstyti skaitytoją įtraukia Renata Šerelytė, pasitelkusi cukraus ir druskos semantiką?
5. Kokiems žanrams priklauso šie tekstai?

Atsakymai

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Vertinimas balais:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),
1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

X UŽDUOTIS

Tai žodžių formos rytų aukštaičių uteniškių tarmė (užrašymas supaprastintas) ir jų atitikmenys bendrine kalba: *pinkī* = *penki*, *miškan* = *į mišką*, *kampas* = *kumpas*, *ānas* = *jis*, *katę* = *katį*, *gyvint’* = *gyventi*, *daris* = *darys*. Nustatykite, kokiomis ypatybėmis ši tarmė skiriasi nuo bendrinės kalbos ir pabandykite į rytų aukštaičių uteniškių tarmę „išversti“ šias žodžių formas:

Bendrinės kalbos formos	Rytų aukštaičių uteniškių tarmės formos (atsakymai)
<i>kenčia</i>	
<i>į lauką</i>	
<i>kūrenti</i>	
<i>ji</i>	
<i>pasamdys</i>	
<i>atbėgę</i>	

Vertinimas:

Balų suma:

Už kiekvieną teisingą žodžio formą – **1 balas**.

XI UŽDUOTIS

Klausimai

1. Kokio asmens veidas puošia 200 litų banknotą?
2. Kur šis asmuo gyveno?
3. Kuo jis svarbus lietuvių kultūrai?
4. Kokio žanro jo kūryba, kokie svarbiausi kūriniai?
5. Koks ryšys tarp jo kūrybos ir visuomeninės veiklos?

Atsakymai

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Vertinimas balais:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),
1 (atsakymas iš dalies
teisingas, bet netikslus arba
nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

XII UŽDUOTIS

Pagalvokite apie lietuvių kalbos skaičių pavadinimus nuo 11 iki 19: *vienuolika*, *dvylika*, *trylika* ir t. t. Kaip matote, visur juose matyti dėmuo - *lika*. Manoma, kad jį reikia sieti su veiksmažodžiu *likti*. Kaip tada galima būtų paaiškinti lietuvių skaičiavimo sistemą nuo 11 iki 19?

Atsakymas

Vertinimas balais:

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),

1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),

2 (atsakymas teisingas)

XIII UŽDUOTIS

Klausimai

1. Kas yra metafora?
2. Ar metafora yra tropas?
3. Kas sieja metaforą ir palyginimą?
4. Kuo palyginimas skiriasi nuo metaforos?
5. Ar simbolis yra metafora, ar tropas?

Atsakymai

1.

2.

3.

4.

5.

Vertinimas balais:

1.

2.

3.

4.

5.

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),
1 (atsakymas iš dalies
teisingas, bet netikslus arba
nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

XIV UŽDUOTIS

Lietuvių kalbai reikėtų tam tikrų ženklų, lotyniškai vadinamų *accentus*, kad tas, kuriam lietuvių kalba nėra gimtoji, sugebėtų gerai tarti ir skaityti, betgi tam prireiktų taip pat naujų specialių spaudos šriftų, be to, prisidėtų ir išlaidų, kurių dabar aš neįstengčiau padengti. Taigi kas nori taisyklingai lietuviškai kalbėti, tesipratina prie tos kalbos, klausydamasis kitų gerai ją mokančių žmonių šnekos.

Konstantinas Sirvydas, „Prakalba į skaitytoją“ iš *Punktų sakymų* I d., 1629; vertimas iš lenkų kalbos teikiamas iš: Regina Koženiauskiene, *XVI-XVIII amžiaus prakalbos ir dedikacijos*, Vilnius, 1990

Klausimas

Sirvydo pageidaujami ženklai ir dabar rašant tekstus retai tepasitaiko, bet kartais vis dėlto parašomi. Kokius ženklus jis turi omenyje, kokių jų žinote ir ką jie reiškia?

Atsakymas

Vertinimas balais:

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),
1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

XV UŽDUOTIS

Kada mergina panaši į vandenį? (Kada teka).

Klausimai

1. Kokiam pasakojamosios tautosakos žanrai priskirtinas šis tekstas?
2. Kokiam pasakojamosios tautosakos žanrai šis tekstas yra artimiausias?
3. Kuris žodis šiame tekste sukuria perkeltinę situaciją? Kaip?
4. Sukurkite vieno sakinio analogišką mintį, pasitelkę kitą žodį ir kitą pasakojimo situaciją.
5. Iš nurodytų mokslininkų pavardžių išrinkite **penkias** žinomų lietuvių **tautosakos** tyrinėtojų pavardes:
 - a) Vanda Zaborskaitė;
 - b) Jonas Basanavičius;
 - c) Albertas Zalatorius;
 - d) Donatas Sauka;
 - e) Viktorija Daujotytė;
 - f) Jonas Balys;
 - g) Norbertas Vėlius;
 - h) Algirdas Julius Greimas;
 - i) Henrikas Radauskas.

Atsakymai

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Vertinimas balais:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),
1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

XVI UŽDUOTIS

Andai tropijos, kad aš, į baudžiavą jodams,

Kaip šaltyšiui reik, įdrožiau tinginį Slunkių.

Kristijonas Donelaitis, „Rudenio gėrybės“, *Metai*

Klausimai

1. Kokia žodžio *šaltyšius* reikšmė? Ar šis žodis yra skolinys?

2. Iš ko padarytas tekste vartojamas daiktavardis *tinginys*?

Parašykite ir kitų daiktavardžių, kurie turėtų tą pačią priesagą kaip ir daiktavardis *tinginys* (darbas bus atliktas, kai parašysite du žodžius).

3. Parašykite Kristijono Donelaičio tekste vartojamam daiktavardžiui *tinginys* sinonimų. Darbas bus baigtas, kai parašysite du sinonimus. Koks yra šio žodžio antonimas?

4. Kristijonas Donelaitis vartoja veiksmažodį *tropytis*. Ar yra teiktinas šis žodis bendrinei lietuvių kalbai? Kokia reikšmė šis žodis pavartotas tekste (atsakymą pasirinkite)?

a) įsiteikti;

b) atsitikti, pasitaikyti;

c) būti linkusiam, mėgti;

d) kliudyti taikantis.

Atsakymai

1.

2.

3.

4.

Vertinimas balais:

1.

2.

3.

4.

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),
1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

XVII UŽDUOTIS

Išlepinta, išpustyta, išsitaisiusi, tratanti, muslinuota, krakmoluota, ir eis pastyrusi kaip pūslė. Negana į bažnyčią išsikvarkliuoja, bet ir po namus išsipuošusi kaip pana. Eis šieno grėbti – apvarkėlis baltas, skepetėlė, prikyštėlė išdailinta, kaip iš pieno plaukusi! Ar ta kurią dieną bus šeimininkė? Visa iškyla, kad išeina su grėbleliu, o po namus, sako, nepasiima nė kokio darbelio, tik šlavinėtis, plovinėti, tai įsės į stakles, tai siuvinėlį nusitvers, vis niekniekius, o sunkaus darbo nieko, tfu! tokios lengvadarbės neprašau! Man nereik cackų pacackų! man reik tokios pat purvabridės, kaip ir aš pati!

Stambus, aukštas, plačiausių pečių, per didumą truputį sulinkęs, rankos degutuotos, burna kaip sėtuvė, nosis kaip už trečioką agurkas, akys užgriuvusios, galva didžiausia, pasišiaušusi pilkais plaukais ir nulinkusi į priešakį, įremta liemenyje ant drūto sprando; kakta aukštyn atversta ir kepurė ant šalies užvožta. Švarkas milinis, nelabai aiškus, suglamžutas, rukšlėtas, šapais ir šiaudais apkibęs. Marškiniai ir apatininkės džiaugėsi baltais vadinami, stori, juodai sudėvėti, šunies neperkandami, turbūt pernai skalbti; kojas purvinas įsispyręs basnirčia į klumpes. Perėjęs per aslą pasiražė, pažiovavo, pažvelgė dar į mažą veidrodėlį, atsisėdo ant suolo trobos gale, ėmė pypkę krapštinėti ir tabako po kišenės graibytis.

Klausimai

1. Kas yra šių ištraukų autorius ir kaip vadinasi kūrinys? Koks jo žanras?
2. Kokie veikėjai charakterizuojami šiose ištraukose?
3. Kaip vadinasi toks kūrinio kalbos tipas ir veikėjo kūrimo priemonė?
4. Ką, be apibūdintos veikėjos, dar charakterizuoja pirmosios ištraukos kalba?
5. Koks sukuriamas abiejų ištraukose pavaizduotų veikėjų santykis?
6. Kokios meninės priemonės būdingos abiem ištraukoms?
7. Kokia kalbos dalis yra tekste pavartotas žodis *taigi*?
8. Tekste vartojamas žodžių junginys *cackų pacackų*. Kas apibūdinama šiuo žodžių junginiu? Koks kalbos vienetas yra šis žodžių junginys?

Atsakymai

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

Vertinimas balais:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),
1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

XVIII UŽDUOTIS

Ar neatmeni tamsta senų žmonių pasakos?.. Įsodino kartą sūnus žilą tėvą į rogeles ir veža iš namų, o jo mažas vaikas paskum bėga. Atvežė miškan, išvertė senį po pušimis, o rogeles šalin numetė. Ir eina namo. Bet mažas vaikas nutvėrė jį už rankos, neleidžia ir prašo: „Tėveliuk, tėveliuk, kam rogeles palikai? Aš neturėsiu kuo tamstos čionai atvežti...“ Matai: ne senelio, tik rogelių pasigailėjo. Tai ne pasaka, bet tikra teisybė: ne vienas išaugęs norėtų kuo greičiausiai savo tėvus iš namų išvežti, tik nedrįsta arba gėdisi. Bet atsiranda tokių, kurie ir gėdos neturi...

Klausimai

1. Kas šios ištraukos autorius ir kaip vadinasi kūrinys?
2. Ką šiandienos kalba įvardija kūrinio pavadinimas?
3. Kur yra autoriaus gimtinė ir kur jis palaidotas? Kuo ypatingas autoriaus kapas?
4. Koks kito žanro intarpas yra šioje ištraukoje?
5. Kokia šio kūrinio problematika?
6. Kokios kartos paminėtos šiame kūrinio epizode?

Atsakymai

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Vertinimas balais:

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),
1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

XIX UŽDUOTIS

Vėjas atprunkščia iš Baltijos

Siusdamas, siausdamas,

Šiaušdamas, lauždamas,

Raudamas, nešdamas,

Vejamas, gaudomas...

Kazys Binkis, „Vėjavaikiškas vėjas“, 100 pavasarių

Klausimai

1. Raskite tekste vartojamas neasmenuojamąsias veiksmažodžių formas ir jas įvardykite. Iš ko jos yra padarytos?

2. Suraskite formą, kuri padaryta iš veiksmažodžio, turinčio bendratį su -yti. Iš šio veiksmažodžio padarykite po vieną daiktavardį: a) įvardijantį asmenį; b) prietaisą ar įtaisą.

3. Tekste yra pavartoti du daiktavardžiai: bendrinis ir tikrinis. Parašykite šiuos daiktavardžius ir nurodykite, kokios sakinio dalys jie yra šiame tekste.

4. Paaiškinkite, ką reiškia tekste vartojamas veiksmažodis *atprunkšti*. Apie ką kalbėdami paprastai jį vartojame?

Atsakymai

1.

2.

3.

4.

Vertinimas balais:

1.

2.

3.

4.

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),

1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),

2 (atsakymas teisingas)

XX UŽDUOTIS

Oje, sesut, įdubom

Prie Pyragių beržinytės pievose ganėsi galvijų banda. Kartą ėjo dvi mergos iš bažnyčios papieviais, tenai buvo versmė. Jos pasilenkė prie versmės atsigerti vandens ir pajuto, kad žemė po jų kojomis linksta. Viena mergų sušuko:

- Oje, sesut, įdubom!

Tuoj abi šoko į šalį ir greit parėjo namo.

Ant rytojaus eina pažiūrėti versmės, ogi žiūri – vietoj versmės tyvuliuoja ežeras. Nuo to karto ežerą praminė Dubiniu.

Iš knygos *Ežeras ant milžino delno* (sud. N.Vėlius).

Atsakymai

1.

2.

3.

4.

5.

Vertinimas balais:

1.

2.

3.

4.

5.

Klausimai:

1. Kokiam žanrui priskirtinas šis tekstas?

2. Ką vaizduoja tokio žanro kūriniai?

3. Į kokias kategorijas, kaip skirstomi šio teksto žanrui giminingi kiti tautosakos kūriniai?

4. Kokia religinė pasaulėžiūra būdinga seniausiems lietuviškiems šio žanro kūriniams?

5. Koks žinomas XX-ojo amžiaus lietuvių rašytojas savo garsaus kūrinio apie Dzūkiją pavadinime mini žanrą, kurio pavyzdys yra šioje užduotyje pateiktas tekstas?

Balų suma:

0 (atsakymas neteisingas),
1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)